

MÁME TO, CO NIKDO NECHTĚL

Lenka Procházková

Názory disidentky a chartistky, spisovatelky Lenky Procházkové.

Zrovna ode mě to asi zní divně, ale musím říci, že život v normalizaci nebyl tak šedivý, stísněný a uniformní, jak se dnes píše v učebnicích. Byl v něm prostor pro soudržnost a lidskou slušnost. (...)

Lidem, kteří v dětství či mládí prožili rozčarování z Mnichovské zrady západních spojenců a pak válku, Heydrichiádu (Pozn.: naši rodiče), nelze jim vyčítat, že po osvobození vstupovali do KSČ, protože cítili vděčnost k vojákům Rudé armády, kterých u nás padlo víc než sto třicet tisíc. Proto v roce 1946 dostali v Čechách komunisté tolik hlasů.

Komunismus byl v té poválečné době opravdu vnímán jako nadějný směr, plný energie. (...) Občas jsem zvaná na přednášky, a tak vím, že ani mnozí vysokoškoláci dnes neznají základní fakta z novodobých dějin své země, natož z dějin světových. Komunistické školství sice taky přechylovalo dějiny k obrazu svému, ale kam se hrabalo na dnešní mystifikátory. Když jsem koncem šedesátých let dospívala, patřilo naše školství k nejlepším na světě a umění bylo taky na vrcholu. Dnes se filmy z této zlaté éry pouštějí v televizi v noci, aby se těch pár bdících pamětníků nažralo a stádo spících zůstalo nedotčeno srovnáváním. Říká se, že malý národ může být velký jen svou kulturou a vzdělaností. Pokud na tuto tradici zapomene, jakým tmelem bude držet pohromadě? Televizními seriály?

Připadá mi, že už zase žijeme v kleci přikryté hadrem. Naštěstí i dnes mnozí, a je jich čím dál víc, hledají škvíry v té celtě. Těmi škvírami je internet. (...) Nedávno jsem v nějakém článku na internetu četla věštbu, že česká státnost po sto letech skončí? Opravdu se zdá, že vývoj k tomu směřuje...

- ▶ rozdělení republiky byl první krok.
- ▶ předávání majetků a půdy církvi a šlechtě, které je popřením smyslu Masarykovy pozemkové reformy, už proběhlo.
- ▶ samostatná zahraniční politika neexistuje, pouze prezident se snaží něco dělat pro národní zájmy. A média ho za to cupují.
- ▶ devastace školství pokračuje.
- ▶ o průmyslu, zemědělství, zdravotnictví a sociální politice už ani nebudu mluvit.
- ▶ Co ještě zbývá k dovršení? Zrušit Benešovy dekrety a uzavřít konkordát s Vatikánem... a toto sepětí minulosti a přítomnosti s budoucností je dnes embargo.

Chováme se, jako bychom žili v bezčasi. A zatím se čas nachyluje. Obranné mechanismy, mezi které patří například instinkt, pozvolna mizí, když jsou atakovány nepřetržitým proudem informací.

Většina těch informací má jepičí životnost a nulovou výpovědní hodnotu. Přesto si namlouváme, že jsme in. Náš mozek je ale stvořen pro jiné programy, než je vnější masáž. (...) většina lidí si v roce 1989 nepředstavovala, že změna režimu se zvrhne do kapitalismu, který notabene nedodrhuje ani vlastní pravidla. Mnozí doufali, že navážeme na ideály obrodného procesu (Pozn. rok 1968 před vstupem spojeneckých vojsk). Že bude svoboda tisku, že se otevrou možnosti drobného podnikání a soukromého zemědělství, ale že velké podniky zůstanou státu (Pozn.: Kde jsou Kladno, Vítkovice, Prostějov, Škodovy závody Plzeň, ... a další? Co asi čeká Novou huť Ostrava?). Jistě si nepředstavovali, že prodáme i vodu zahraničním firmám a že část polí a lesů věnujeme církvi.

Možná, kdyby se v prosinci 1989 stal prezidentem Dubček, mohla ta naděje a semknutí mít delší trvání. Tím by se zpomalil a snad ani neprosadil historický návrat ke kapitalismu. Republika by se asi nerozpadla. Jenže Dubček se kandidatury vzdal na naléhání Havla. Bylo mu totiž vysvětleno, že pouze osobnost V. Havla může být zárukou, že se stát udrží celistvý (...) Dubček se nesměl stát ani prezidentem Slovenska. Byl symbolem něčeho, co mělo být pohřbeno, protože mocní tohoto světa měli jiné plány.

Jakou roli v těch plánech sehrál Havel, můžeme pouze odhadovat. Z jeho skutků je ale zřejmé, že se necítil být hercem, ale tvůrcem. Myslím, že tato iluze mu vydržela až do smrti. Jako spisovatelce mi Dubčekova postava připadá tragičtější.

Máme, co jsme nechtěli. Žijeme ze dne na den a ve strachu, co bude zítra. A zítra může být i válka. Ekonomové se obávají, že je neodvratná. Zbrojařské koncerny v to doufají. Tentokrát už Rusko ale nebude Evropu zachraňovat.

Tak se probudme, je za minutu dvanáct!